

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VI. Corollaria notatu digna,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

inquam à movente seu applicante intellectum ad eam eliciendam. Nam, ut ait idem S. Doctor in 1.2. quæst. 17. art. 2. Ordinare est proprius actus rationis. Et 2.2. quæst. 83. art. 1. probat orationem non esse actum voluntatis, sed rationis: quia peccata, sive deprecari, ordinationem quandam importat, unde pertinet ad rationem, cujus est ordinare. Ordinatio ergo conceptus mentis ad manifestandum alteri, quæ est locutio unius Angeli cum alio, actus intellectus est, præsupponens tamen actum voluntatis, ut de imperio in oratione, locis citatis dicemus.

Obijcies quartò: Ipsa ordinatio conceptus Angeli loquentis ad audientem est in se actus liber. Ergo est occultus Angeli audienti, subinde per illum non potest manifestari conceptus Angeli loquentis.

Respondet quòd licet prædicta ordinatio sit actus liber, quoad exercitium & usum quo fit, hæc tamen libertas non obstat quin sit manifestum alteri, quia hoc ipso quòd voluntas Angeli loquentis facit talem ordinationem sui conceptus non refertur alteri, seu potius movet & applicat intellectum ad eam efficiendam, vult illam pertineret ad alterum, subindeque ab illo cognosci.

Obijcies quintò: Actus liberi non fiunt Angelis manifesti, ex eo quòd ordinentur ad illum: Ergo locutio Angelorum non consistit in directione conceptum unius ad alium. Consequentem patet, Antecedens verò probatur: quia aliàs actus amoris, odii, & huiusmodi, unius Angeli ad Dæmonis erga alium, essent illi naturaliter manifesti, quia ad ipsum essentialiter ordinantur.

Respondet distinguendo Antecedens: Non fiunt manifesti ex eo quòd ordinentur ad illum, et sua ratione specifica, & tanquam ad obiectum, concedo: ex eo quòd ordinentur ex applicatione speciali libertatis, nego. Ex eo enim patet quòd aliquis actus ordinetur ad Angelum essentialiter tanquam ad obiectum, non fit aliquid ipsius proprie loquendo, neq; ad ipsum pertinet cura de illo; bene tamen ex eo quòd per liberam voluntatis applicationem ad ipsum diriguntur: per hanc enim directionem & ordinationem, fit ejus obiectum proportionatum, naturaliter ipsi exhibitum sive applicatum.

Obijcies ultimò: Si locutio angelica fieret per directionem conceptuum, malus Angelus loquendo alteri non posset unquam illi mentiri: Consequentem est falsum: Ergo & Antecedens. Minor patet: nam Angeli mali re ipsa sunt spiritus fallaces, pleni dolo & omni malitiâ, & principis dæmoniorum est mendax, & mendacii patet, & cum mendacium loquitur, de suo loquitur, ut afferitur in Evangelio: neque verò tantum est mendax, quando cum hominibus loquitur, & humano utitur idiomate, sed etiam quando cum aliis dæmonibus loquitur, & utitur idiomate sibi proprio; tunc enim maximè loquitur de suo. Sequela autem Majoris sic ostenditur: Mentiri est aliud manifestare exterius, & aliud habere interius in mente: Sed si angelica locutio fiat per directionem conceptus Angeli loquentis ad audientem, nunquam demon, alioquin loquendo alterum, aliud ei manifestabit, quàm aliud quod habet in mente, solum enim illi manifestabit suum conceptum: Ergo nunquam illi mentietur.

Respondet negando sequelam Majoris. Ad cuius probationem, concessa Majori, nego Minor.

Tom. II.

A noverem: licet enim locutio angelica fiat per directionem conceptuum, tamen dæmon, formato in se conceptu aut affectu non directo ad alium, potest formare alium conceptum ad eum directum, quo neget se habere illum non directum, aut affirmet se habere oppositum: in quo casu evidens est quòd aliud ei manifestabit, quàm illud quod habet in mente, subindeque ei mentietur. Similiter etiam potest ad alium dirigere conceptum, quo neget se cognoscere aliquid de supernaturalibus, futuris contingentibus, aut cogitationibus cordium, quod tamen revera cognoscit; vel e contra quo affirmet se de illis aliquid cognoscere, quod re ipsa non cognoscit.

B Potest etiam conceptum quem habet manifestare alteri quoad substantiam, non verò quoad circumstantias ejus: in quibus omnibus actibus mendacium & deceptio in locutione dæmonis inveniuntur.

§. VI.

Corollaria notatu digna.

EX dictis intelliges primò discrimen notabile, quòd inter locutionem humanam & angelicam reperitur: in nobis enim conceptus noster non est locutio, sed aliquid sensibile locutione manifestatum: at verò in Angelo, qui non indiget vocibus ut alteri loquatur, ipse conceptus internus habet eminenti modo rationem manifestati, & manifestativi; & æquivaleret conceptui nostro, & voci significanti conceptum, ex quibus nostra locutio coalescit: nam ut est actus liber & internus, est res manifestata; ut directus verò, habet rationem manifestativi: ea siquidem quæ ob imperfectionem & limitationem dispersa sunt in inferioribus, inveniuntur unita in superioribus.

Intelliges etiam, locutionem angelicam in duobus potissimum differre ab illuminatione: Primò quia locutio est simplex manifestatio conceptus Angeli loquentis: illuminatio verò, præter manifestationem obiecti, dicit confortationem intellectivæ potentie, modo superius explicato. Unde S. Thomas quæst. 9. de veritate. Intellectus aliquis deficit à cognitione alicujus cognoscibilis propter duo. Uno modo propter absentiam cognoscibilis: sicut dum cognoscimus gesta præteritorum temporum, vel aliorum locorum remotorum, quæ ad nos non pervenerunt. Alio modo propter defectum intellectus, qui non est adeò fortis, ut possit pertingere ad illa cognoscibilia, quæ penes se habet in primis: principis naturaliter notis, quæ tamen non cognoscit, nisi roboratus exercitio vel doctrinâ. Locutio igitur proprie est quæ aliquis ducitur in cognitionem ignorati, per hoc quòd fit ei præsens quòd alias erat sibi absens: sicut apud nos patet dum unus refert alteri aliquid quòd ille non vidit, & sic facit ei quòdammodo præsens per loquelam. Sed illuminatio est quando intellectus confirmatur ad aliquid cognoscendum supra id quòd cognoscebat.

Secundò locutio & illuminatio angelica in eo differunt, quòd illuminatio est manifestatio occultæ, secundum quòd est à Deo formaliter, subindeq; veri in quantum veri formaliter: locutio autem non est revelatio occultæ, prout est à Deo formaliter; atque ita nec formaliter ut veri, sed prout est à voluntate Angeli loquentis, sive prout est volitum & liberum, quamvis aliàs in se sit verum materialiter & quasi per accidens: siquidem absolute posset esse falsum; & si contingat non esse falsum, hoc non habet ex vi rationis formalis

analysis secundum quam formaliter manifestatur, sed aliunde, nempe quia repugnat subjecto decipere vel mentiri, ob perfectionem status beatifici in quo est: unde, ut supra vidimus, malus Angelus alteri loquendo, potest illi mentiri, eumque decipere. Ita D. Thomas hic art. 2. ubi sic habet: *Ea que mente concipiuntur, ad duplex principium referri possunt, scilicet ad ipsum Deum, qui est prima veritas, & ad voluntatem intelligentis, per quam aliquid actu consideramus. Quia vero veritas est lumen intellectus, & regula omnis veritatis est ipse Deus, manifestatio eius quod mente concipitur, secundum quod dependet à prima veritate, & locutio est & illuminatio; putà si unus homo dicat alii, calum est à Deo creatum, vel homo est animal. Sed manifestatio eorum que dependent à voluntate intelligentis, non potest dici illuminatio, sed locutio tantum, putà si aliquis alteri dicat volo hoc addiscere, volo hoc vel illud facere. Cujus ratio est, quia voluntas creata non est lux, nec regula veritatis, sed participans lucem. Unde communicare ea que sunt à voluntate creata, in quantum huiusmodi, non est illuminare: non enim pertinet ad perfectionem intellectus mei, quid tu velis, vel quid tu intelligas, cognoscere, sed solum quid rei veritas habeat.*

Dices, Omnis Dei locutio est illuminatio: Ergo pariter omnis Angeli locutio, illuminatio dici debet. Consequentia videtur legitima ex paritate rationis. Antecedens verò probatur ex D. Gregorio libro secundo Moralium cap. 5. ubi ait, quod Deus ad Angelos loquitur, eo ipso quod eorum cordibus occulta sua invisibilia ostendit. Ergo omnis Dei locutio ad Angelos est illuminatio ipsorum.

Respondeo concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem. Ratio verò discriminis assignatur à D. Thoma articulo citato, in responsione ad tertium, ubi sic ait: *Ad tertium dicendum quod omnis Dei locutio ad Angelos est illuminatio, quia cum voluntas Dei sit regula veritatis, etiam scire quid Deus velit, pertinet ad perfectionem & illuminationem mentis create, sed non est eadem ratio de voluntate Angeli, ut dictum est.*

Inferes tertio, Angelos inferiores loqui ad superiores, licet eos non illuminent: ut enim ait S. Doctor quæst. 9. de verit. art. 5. in corpore: *Locutio potest esse in Angelis & in nobis sine illuminatione: quia quandoque contingit aliqua nobis manifestari per locutionem, ex quibus intellectus nullo modo ad intelligendum magis roboratur: sicut cum recitantur tibi aliqua historia, vel cum unus Angelus alteri conceptionem suam demonstrat; huiusmodi enim indifferenter possunt cognosci & ignorari ab eo qui habet debilem intellectum vel sortem. Sed illuminatio semper habet locutionem adjunctam, & in Angelis & in nobis: nos enim secundum hoc alium illuminamus, quod ei aliquid medium tradimus, quo intellectus eius roboratur ad aliquid cognoscendum, quod per locutionem fit. Similiter etiam oportet quod & in Angelis fiat per locutionem. Superior enim Angelus habet cognitionem de rebus per formas magis universales. Unde inferior Angelus non est proportionatus ad accipiendum cognitionem à superiori Angelo, nisi superior Angelus cognitionem suam quodammodo dividat & distinguat, concipiendo in se illud de quo vult illuminare, per modum talem quo fit comprehensibile ab inferiori Angelo, & talem conceptum suum alteri Angelo manifestando, eum illuminat. Unde dicit Dionysius 15. capite celestis Hierarchie: *Unaqueque intellectualis essentia donatam à sibi desiforme uniformem intelligentiam, provida virtute dividit & multiplicat ad inferioris ductricem**

A analogiam. Et est simile de magistro qui videt discipulum non posse capere ea que ipse cognoscit per illum modum quo ipse cognoscit; & ideo studet distinguere & multiplicare per exempla, ut sic possint à discipulo comprehendere. Dicendum est igitur, quod illa locutio que illuminationi adjungitur, superiores solum inferioribus loquuntur, sed secundum locutionem indifferenter loquuntur & superiores inferioribus, & e converso.

Dices: Glossa super illud 1. ad Corinth. 13. *si linguas hominum loquar & Angelorum, aut quod lingua sunt quibus Angeli prepositi minoribus significant quod de Dei voluntate primi sentiunt: Ergo Angeli inferiores non loquuntur superioribus, sed solum superiores inferioribus.*

B Respondet S. Thomas ibidem in resp. ad primum, quod Glossa ibi loquitur de locutione adjuncta illuminationi, non verò de locutione simplici; unde verbis illis solum potest inferri, Angelos inferiores non illuminare superiores, non tamen inferiores Angelos non loqui superioribus.

Dices rursus: Quicumque loquitur alii de aliquo ignoto ei, docet ipsum: Si ergo inferiores Angeli loquuntur superioribus de propriis conceptibus quos illi ignorant, videtur quod eos doceant & illuminent.

C Respondeo negando Antecedens, ut enim ait S. Doctor articulo citato in responsione ad tertium: *Doctrina est proprie de his quibus perficitur intellectus: hoc autem quod unus Angelus cognoscit cognitionem alterius, non pertinet ad perfectionem intellectus eius; sicut non pertinet ad perfectionem intellectus mei quod cognosciam res absentes qua ad me non pertinent.*

Inferes quarto cum eodem Angelico Præceptore, hic art. 4. localem distantiam non impedire locutionem unius Angeli ad alterum. Nam locutio Angeli in intellectuali operatione consistit, ut ex dictis patet: Sed intellectualis operatio Angeli omnino abstracta est & independent à tempore & loco: Ergo & locutio unius Angeli ad alterum, subindeque localis unius Angeli ad altero distantia eorum locutionem impedire non potest. Unde quando Isaia 6. dicitur de Serephim quod alter clamabat ad alterum; *Clamavit autem* (inquit S. Thomas in resp. ad 2.) *non sit proprie distantiam loci, sed significat magnitudinem respectus, vel magnitudinem essentis, secundum quod dicit Gregorius 2. Moralium: Tanto quisque minus clamat, quanto minus desiderat, & juxta illud Ambrosii ad verba illa Psalmi 118. *Clamavi in corde meo: Clamavi cor nostrum non sono corporis, sed cogitationum sublimitate, contentaque virtutum.**

E Inferes quinto, unum Angelum posse loqui ad alterum, absque eo quod ejus locutionem alii percipiant. Ita S. Doctor articulo quinto, ubi sic dicitur: *Conceptus mentis unius Angeli percipi potest ab altero, per hoc quod ille cuius est conceptus, sed voluntate ordinat ipsum ad alterum. Potest autem et aliqua causa ordinari aliquid ad unum & non ad alterum; & ideo potest conceptus unius ab aliquo alio cognosci, & non ab alio. Et sic locutionem unius Angeli ad alterum potest percipere unus absque alio; non quidem impediendo distantiam localem, sed hoc faciente voluntaria ordinatione.*